

IZVJEŠTAJ O UČINKU ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Datum: 09.11.2009. godine

Tržnica se u svom poslovanju opredijelila za održivi razvoj, te posebnu pažnju posvećuje zaštiti životne sredine i zdravlja ljudi. Nastojanja preduzeća ogledaju se u postojećim radnim aktivnostima, razvoju novih usluga, proizvoda i tehnologija, izgradnji novih kapaciteta, potrošnji materijala i energenata, prikupljanju otpada za reciklažu.

Osnovni ciljevi Tržnice jesu:

- edukacijom osvijestiti, a poslovnim procesima unapređivati odnos zaposlenih prema životnoj sredini i povećanju ekološkog učinka;
- smanjenje potrošnje direktne i indirektno energije;
- poduzimanje raznih aktivnosti za smanjenje potrošnje vode;
- efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama.

Tržnica je prepoznatljiva kompanija koja se bavi pružanjem tržičkih usluga, trgovinom i ugostiteljstvom. Uz ostvarivanje zadovoljstva klijenata i stvaranja profita, važan segment poslovne politike čini stalna briga o životnoj sredini i zdravlju ljudi.

Proces razvoja temelji se na poboljšanju tržičkih procesa, razvoju novih usluga te unapređenju postojećih koje prate najnovije trndove na području tržičke funkcije, te zadovoljenju zahtjeva , želja i potreba potrošača.

Prilikom obavljanja poslovanja, poštuju se norme i zahtjevi:

- standarda ISO 9001:2008
- standarda ISO 14001:2004
- ostale norme i principi koji se tiču tržičke djelatnosti.

ASPEKT: VAZDUH

Prema elaboratu za izdavanje Ekološke i Upotrebne dozvole za kotlovnice konstatovana je obaveza kontrole kvaliteta ispusnih gasova najmanje jedanput godišnje.

-Mjerenja se obavljaju prema planu i dobijeni rezultati su u granicama dozvoljenih. Nema pritužbi okoline ni zakonskih prekoračenja.

-Redovan pregled i servisiranje svih fen-coil uređaja na objektu Gradska tržnica se bilježi na obrazcu OBE-0-08. Na istom obrazcu se evidentira pregled i čišćenje svih klima uređaja.

-Praćenje temperature u hladnjačama i rashladnim vitrinama podržano je softverom i ne postoji mogućnost odstupanja, isporučilac opreme je dao izjavu o validaciji softvera. Stručno osoblje Tržnice edukovano je za nadzor nad opremom i nemamo žalbi korisnika za ovaj vrlo bitan aspekt.

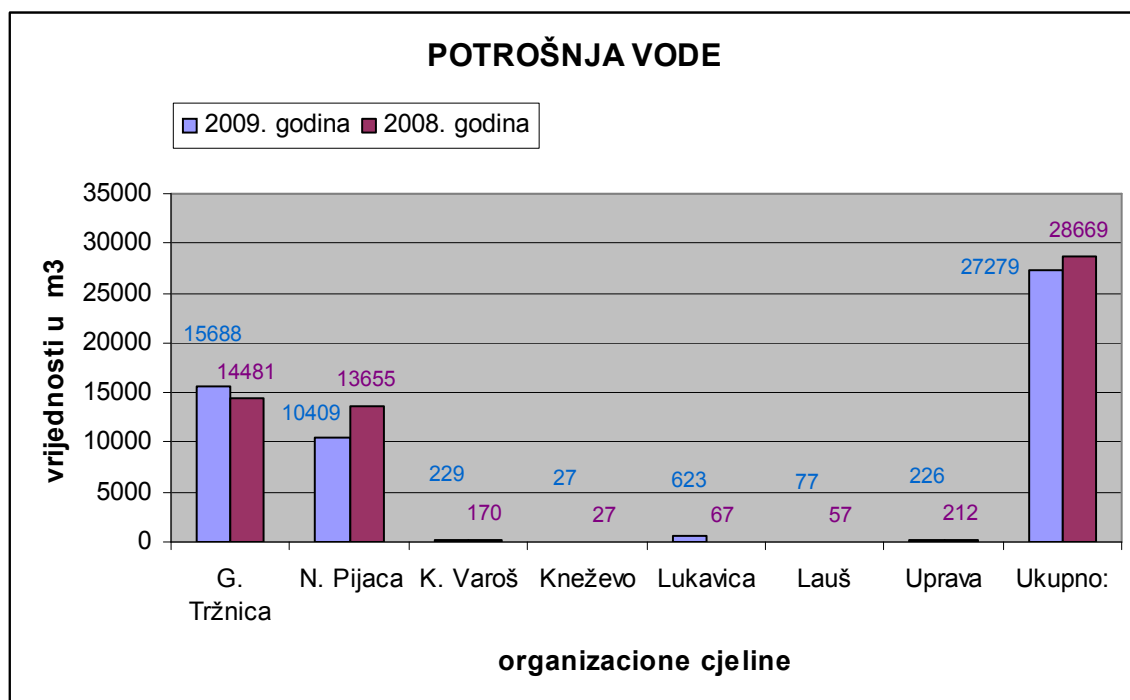
Kvalitet vazduha na svim lokacijama na kojima se odvijaju procesi rada je na nivou kvaliteta vazduha okruženja. Nemamo pritužbi okoline na kvalitet vazduha.

ASPEKT: VODA

Tržnica provodi integralan pristup gospodarenja vodama, kako pitkim, tako i otpadnim. Vodom kao važnim resursom upravlja se racionalno. Pridaje se veliki značaj potrošnji vode i stalno nastoje pronaći nove mogućnosti za smanjenje potrošnje.

Sve lokacije koriste vodu iz gradske vodovodne mreže za koju kvalitet ispituje ovlaštena institucija Institut za zaštitu zdravlja RS. Kvalitet otpadnih voda preduzeća se mjeri prema usvojenom Planu monitoringa koje provodi ovlaštena institucija, a u skladu sa Pravilnikom o kvalitetu ispusnih voda u javnu kanalizaciju.

Odvoz mulja iz taložnika otpadnih voda vrši ovlašteno preduzeće „Čistoća”, a u posmatranom periodu predano je **40 tona mulja**.

U 2009. godini primjećena je ušteda u potrošnji vode u odnosu na isti period u 2008. godini, a efekti mjera upravljanja potrošnjom vode, očekuju se u narednom periodu .

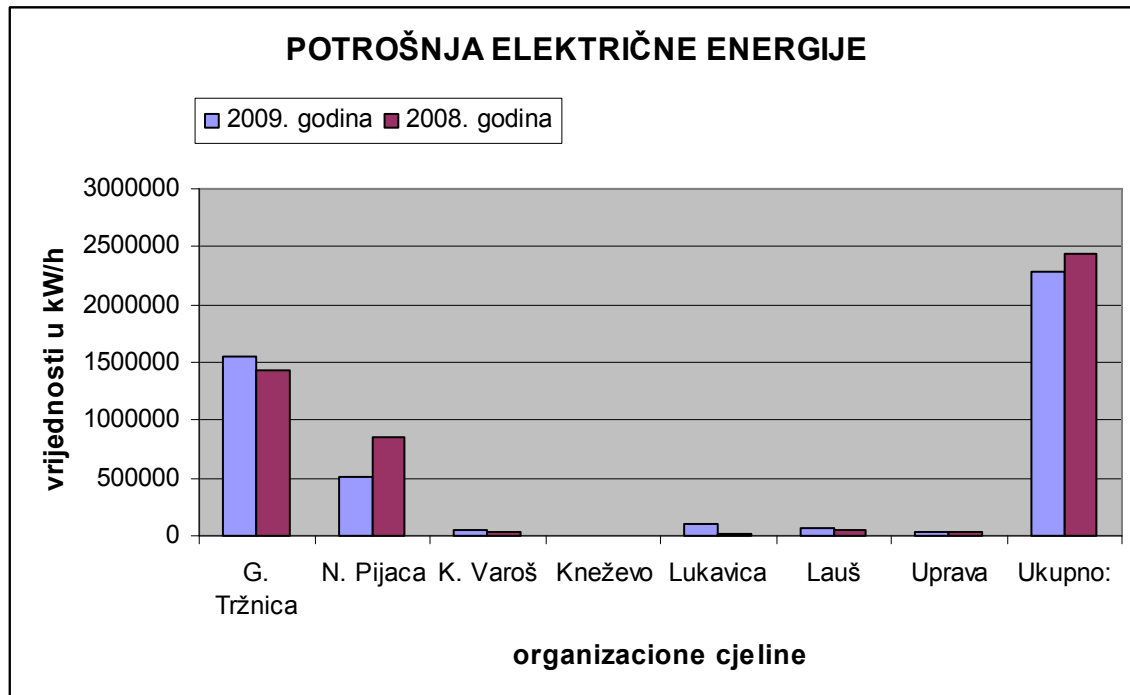
ASPEKT: ENERGIJA

U Tržnici se pod potrošnjom enegrije u obavljanju poslovnih aktivnosti koristi direktna i indirektna energija. Direktnu energiju predstavlja ukupna potrošnja energije proizvedene u vlastitim postrojenjima u kotlovnici iz primarnog izvora, lož ulja i toplinska energija za potrebe restorana, proizvedena iz plina propan-butan.

Za perid januar-septembar 2009. godine, potrošeno je **34.368 litara lož ulja**, a za obavljanje procesa u restoranu **2800 kg plina pripan-butan**.

Pod indirektnom energijom smatramo električnu energiju. Njenoj racionalnoj potrošnji takođe se posvećuje velika pažnja, a ušteda električne energije predstavlja postavljeni cilj kvaliteta.

Zbog velikog uticaja na potrošnju električne energije koju imaju zakupci prostora, provodi se njihova edukacija o mogućim načinima i važnosti uštede.

Grafikon prikazuje količinu potrošene električne energije po organizacionim cjelinama za period januar-septembar, 2008. i 2009. godine. Vidljivo je da i pored nešto manje potrošnje u odnosu na prethodnu godinu, rezultati uštede nisu na zadovoljavajućem nivou i da se pravi pomak očekuje tek u narednom periodu.

ASPEKT: OTPAD

Razvrstavanje otpada i njegovo odvojeno prikupljanje su dva ključna zahtjeva u upravljanju otpadom jer se tako prikupljeni otpad može smatrati posebno razvrstanim otpadom. Iz navedenih razloga u Tržnici se vodi računa o:

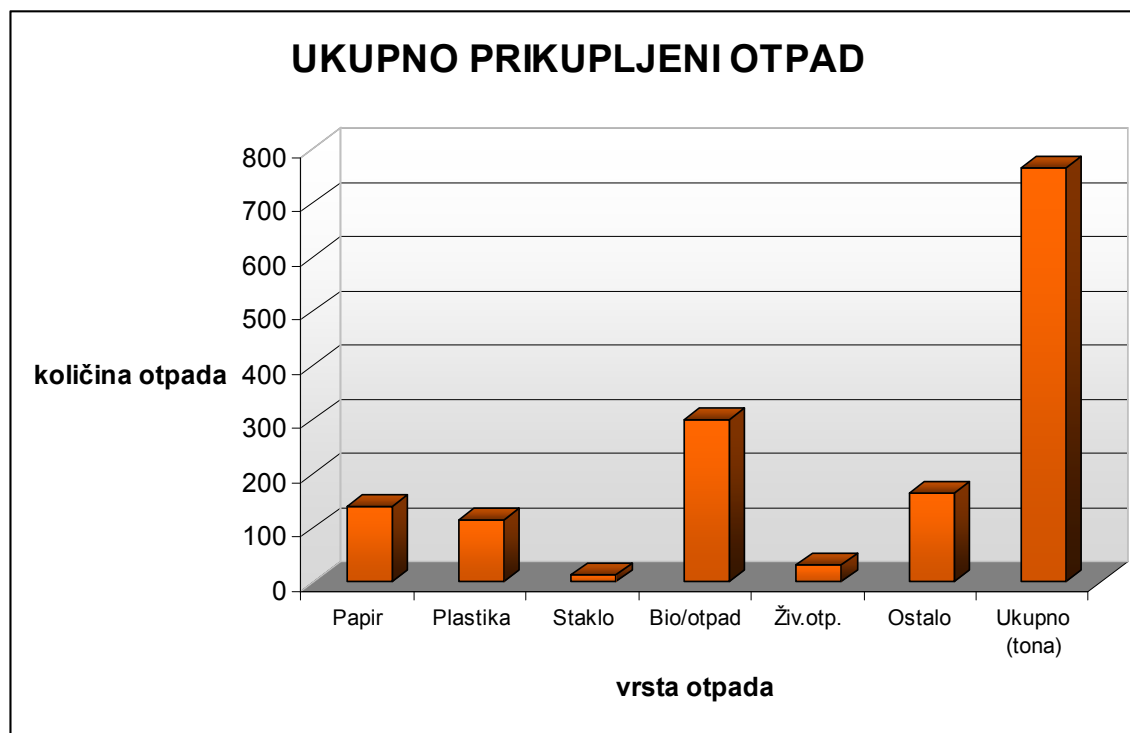
-smanjivanju količine konačno odloživog otpada, a povećanju količina i vrsta sekundarnih sirovina;

-uvođenju nove organizacije sakupljanja otpada u male kontejnere namijenjene za pojedine vrste otpada;

-organizaciji odvojenog sakupljanja različitih vrsta otpada (papir kao ambalaža iz maloprodajnih objekata i druge vrste papira, plasika, staklo, preprženo jestivo ulje iz ugostiteljstva, mulj iz taložnika otpadnih voda).

Izveštaj o selektivno prikupljenoj i predanoj dnevnoj količini čvrstog otpada po lokalitetima se evidentira na obrascu OBE-0-09.

Za odvoz otpadnog jestivog ulja sačinjen je Ugovor o preuzimanju, a evidencija o sakupljenom i predanom ulju se vodi na obrascu OBE-0-15 , a za devet mjeseci u 2009.godini, predano je **526 litara otpadnog ulja** iz ugostiteljstva.

Grafikon prikazuje ukupno prikupljeni otpad izražen u tonama po vrstama otpada za devet mjeseci 2009.godine. Najveću količinu otpada predstavlja bio-otpad sa pijaca, pa stoga i stoji kao opravdan i logičan cilj Tržnice o kompostiranju biljnog otpada i proizvodnji organskog đubriva.

MJESECI	Papir	Plastika	Staklo	Bio/otpad	Živ.otp.	Ostalo	Ukupno (tona)
---------	-------	----------	--------	-----------	----------	--------	---------------

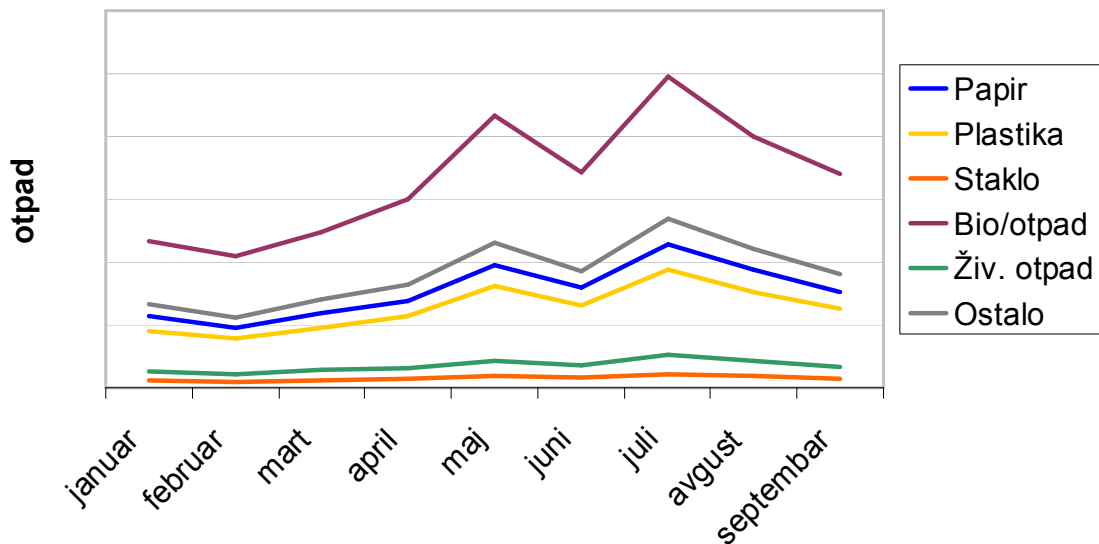
januar	11.3556	9.1326	1.086	23.3624	2.6336	13.3138	61.34
februar	9.5628	7.8978	0.9456	20.8472	2.1488	11.2498	53.72
mart	11.8776	9.5916	1.1418	24.6584	2.7416	13.933	66.02
april	13.8744	11.4048	1.36386	29.9412	3.1356	16.31214	76.62
maj	19.5156	16.263	1.95156	43.368	4.3368	22.98504	108.42
juni	15.8652	13.029	1.55772	34.168	3.5896	18.65048	86.86
juli	22.8888	18.846	2.25468	49.572	5.1624	26.91612	125.64
avgust	18.7488	15.348	1.83348	40.1	4.2584	22.03132	102.32
septembar	15.2784	12.732	1.52784	33.952	3.3952	17.99456	84.88

UKUPNO	138.9672	114.2448	13.66254	299.9692	31.402	163.3863	765.82
--------	----------	----------	----------	----------	--------	----------	--------

Pregled ukupno prikupljenog otpada po vrstama i mjesecima.

Sledeći grafikon prikazuje prikupljeni otpad po vrstama i mjesecima . Najveća količina prikupljenog bio-otpada je u ljetnom periodu kada je najveća ponuda i prodaja sezonskog voća i povrća na pijacama.

DINAMIKA PRIKUPLJANJA OTPADA

ASPEKT: PRIDRŽAVANJE PROPISA

U izvještajnom periodu Tržnica nije imala novčanih kazni niti sankcija zbog ne pridržavanja zakona i propisa o zaštiti životne sredine.

Državni i inspeksijski nadzori licencnih partnera povoljno ocjenjuju sveukupni doprinos Tržnice u očuvanju i zaštiti životne sredine. Osim državnih propisa, koji regulišu zaštitu životne sredine, Tržnica ima i interne propise kojima su opisani postupci i radni zadaci.

ASPEKT: PREVOZ

Dovoz kupljenih roba za potrošnju i promet u maloprodaji vrše dobavljači. Za odvoz roba u maloprodajne objekte koriste se vlastita vozila uz sistem optimalnog planiranja ruta obilaska prodajnih mjesta kako bi se u što kraćem vremenu obuhvatio maksimalan broj prodavnica uz smanjenje troškova prevoza, racionalizaciju vremena i povećanu efikasnost.

U posmatranom periodu **potrošeno je 12953 litara** dizel goriva.

ASPEKT: OPŠTE

Ekološka politika preduzeća je prezentovana javnosti na veb-sajtu, vidno je istaknuta na svim oglasnim tablama preduzeća, u kancelarijama menadžmenta i dostavljena svim odgovornim licima u maloprodajnim objektima.

Sa istom su upoznati svi korisnici poslovnih prostora, kupci, dobavljači, kao i eksterne zainteresovane strane.

U izvještajnom periodu nisu vršena planirana ulaganja u zaštitu životne sredine, sve aktivnosti su provedene korištenjem postojećih resursa, kako tehničkih, tako i kadrovskih.

U narednom periodu su nužna ulaganja kako bi se postigao i održao visok standard zaštite životne sredine i zadržao pozitivan imidž koji preduzeće posjeduje u okruženju, i svjetskom udruženju tržnica i veletržnica WUWM-u.

Izvještaj sačinila:

Slobodanka Gaćanović, predstavnik rukovodstva za EMS.